

um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum.

(Lagt fyrir Alþingi á 75. löggjafarþingi, 1955.)

1. gr.

Engum er heimilt að hafa með höndum fólksflutninga með bifreiðum, sem stærri séu en svo, að þær rúmi átta farþega, nema hann hafi til þess sérleyfi frá ríkisstjórninni. Slikt sérleyfi þarf og til þess að hafa á hendi fastar ferðir eða áætlunarferðir til fólksflutninga með bifreiðum, er rúma þrjá til átta farþega. Til áætlunarferða teljast í lögum þessum allar auglýstar ferðir og allar ferðir, þar sem farþegum eru seld einstök sæti í bifreiðunum á ákveðinni leið. Nú verður ágreiningur um, hvað skuli telja fastar ferðir eða áætlunarferðir, og sker þá ráðherra úr.

Ráðuneytinu er heimilt að taka í sínar hendur að nokkru eða öllu leyti póst- og farþegaflutning með eigin bifreiðum á þeim leiðum, er því þykir henta, enda fullnægi bifreiðar þess settum reglum fyrir sérleyfishafa.

Ráðherra getur undanþegið frá sérleyfis skyldu á vissum leiðum vörubifreiðar, er flytja að staðaldri framleiðsluvörur bænda, en rúma auk þess allt að átta farþegum, enda fullnægi þær að öðru leyti settum reglum fyrir fólksflutningum. Undanþágan skal veitt til ákveðins tíma í senn. Sérleyfi þarf ekki til fólksflutninga innan hvers lögsagnarumdæmis, ef um er að ræða hópfarferðir á héraðsmót eða almennar skemmtanir. Bæjarfélög skulu í þessu sambandi teljast til þess lögsagnarumdæmis, sem næst þeim er. Heimilt er ráðherra að undanþiggja sérleyfi slíkar fólksflutningaferðir, sem farnar eru milli lögsagnarumdæma.

Sýslu- eða sveitarfélög skulu að öðru jöfnu hafa forgansgrétt til sérleyfa, þegar þau eru veitt á viðkomandi svæðum og þessir aðilar sækja um þau.

2. gr.

Til þess að gera tillögur til ráðuneytisins um fyrirkomulag og rekstur allan á flutningum samkvæmt lögum þessum skal vera fimm manna nefnd og fimm menn til vara. Ráðherra skipar nefndina þannig: Einn að fengnum tillögum Alþýðusambands Íslands, annan að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands og tvo að fengnu álitum sérleyfishafa. Fimmta nefndarmanninn skipar ráðherra án íhlutunar, og er hann formaður.

Nefndin skal skipuð til fimm almanaksára í senn, enda falli starfstími hennar að mestu saman við sérleyfistímabilið, sbr. a-lið 3. gr. Þóknun fyrir störf nefndarinnar ákveður ráðherra, og greiðast þau af sérleyfisgjaldinu.

3. gr.

Nú sækir félag eða einstaklingur um sérleyfi til fólksflutninga á einhverri leið, og er ráðherra þá heimilt að veita það með þeim skilyrðum, er hér segir:

- a. Að sérleyfið gildi fyrir fimm ár og sé óframseljanlegt.
- b. Að sérleyfið gildi fyrir ákveðna tölu bifreiða á tilteknum leiðum, þó þannig, að flutningaþörfinni sé fullnægt.

Binda má sérleyfi við ákveðnar gerðir bifreiða.

- c. Að sérleyfishafi noti þær tegundir og gerðir bifreiða og fullnægi að öðru leyti skilyrðum, er ráðherra setur í reglugerð um búnað bifreiða til öryggis og þæginda farþegum.
- d. Að sérleyfishafi skuli skuldbundinn til þess að láta bifreiðar sínar vera í förum samkvæmt áætlunum og reglum og flutningagjaldskrá, er ráðherra setur.
- e. Að sérleyfishafi sé skyldur að flytja póst eftir gjaldskrá og reglum, er ráðherra setur.

f. Að bifreiðarstjórar á bifreiðum, er lög þessi ná til, fullnægi skilyrðum, er ráðherra setur í reglugerð um æfingu við akstur o. fl. til öryggis farþegum.

4. gr.

Ráðuneytinu er heimilt að taka í sínar hendur afgreiðslu sérleyfisbifreiða og bifreiða með undanþágu gegn afgreiðslugjaldi, er það ákveður.

5. gr.

Sérleyfi til fólksflutninga með strætisvögnum í kaupstöðum skal veitt að fengnum tillögum hlutaðeigandi bæjarstjórnar.

Nú ákveður bæjarstjórn, að bærinn taki í sínar hendur rekstur strætisvagna innan lögsagnarumdæmisins, sem áður hefur verið veitt sérleyfi til, og er þá skylt að veita bæjarstjórn einkaleyfi til þess, þegar tímabil sérleyfishafa er útrunnið, enda hafi bæjarstjórn sótt um það eigi síðar en þrem mánuðum áður en sérleyfið fellur úr gildi.

6. gr.

Sérleyfis- og undanþáguhafar skulu greiða sérleyfisgjald, 3% — þrjú af hundraði — af andvirði afhentra farmiða. Gjald þetta greiðist mánaðarlega eftir á. Sérleyfisgjaldinu skal aðallega varið til að greiða kostnað við eftirlit og stjórn fólksflutninga með bifreiðum samkvæmt lögum þessum svo og til byggingar afgreiðslustöðva fyrir sérleyfisbifreiðar, enda komi ríkisstjórn og sveitarstjónir sér saman um fjárframlög í þessu skyni.

7. gr.

Ráðuneytið getur falið póststjórninni eða annari stofnun að hafa með höndum yfirumsjón og eftirlit með fólksflutningum, í bifreiðum, er sérleyfi og undanþágu þarf fyrir.

Nefnd sú, sem skipuð er samkvæmt 2. gr., og sú stofnun, sem fer með þessi mál, skulu hafa sem nánasta samvinnu.

8. gr.

Nánari ákvæði um skipulagningu fólksflutninga með bifreiðum setur ráðherra í reglugerð að fengnum tillögum nefndar þeirrar, sem um getur í 2. gr. þessara laga.

9. gr.

Brot gegn lögum þessum og reglugerðum, er samkvæmt þeim verða settar, varða sektum frá 100—10000 kr., nema þyngri hegning liggja við eftir öðrum lögum, og skulu mál út af brotum á þeim sæta sömu meðferð og almenn lögreglumál. Brjótí sérleyfishafi á einhvern hátt lög þessi eða reglugerðir, sem settar eru samkvæmt þeim, er auk þess heimilt að svipta hann sérleyfinu þegar í stað.

10. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1956. Jafnframt eru úr gildi numin lög nr. 22 30. janúar 1945 um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum, lög nr. 12/1947 og lög nr. 3/1952, um breyting á nefndum lögum nr. 22 frá 30. janúar 1945.

Greinargerð.

Til þess að lög um skipulag á fólksflutningum verði auðskildari, og gleggri fyrir þá, er þurfa að nota þau, hefur sá háttur verið hafður á við samningu þessa frumvarps að inn í meginmál laga um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum nr. 22/1945, hafa verið felldar þær breytingar sem á þeim hafa verið gerðar, lög nr. 12/1947 og lög nr. 3/1952, ásamt þeirri breytingu, sem nú er farið fram á.

Um 1. gr.

Þær breytingar, er þetta frumvarp felur í sér, eru í 1. grein og eru breytingar á 1. gr. laga nr. 22/1945 um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum. Skulu þær skýrðar hér nokkru nánar:

Á yfirstandandi ári hafa verið fluttar til landsins allmargar sjö og átta farþega bifreiðar og eru nokkrar þeirra þegar komnar í notkun á bifreiðastöðvum, er leigja út litlar bifreiðar til mannflutninga.

Í lögum um skipulag á fólksflutningum, með bifreiðum, nr. 22/1945, er svo ákvæðið, að sérstakt sérleyfi þurfi til þess að hafa með höndum fólksflutninga með bifreiðum, sem stærri séu en svo að þær rúmi 6 farþega. Þegar lög þessi voru sett, voru yfirleitt ekki notaðar stærri svokallaðar leigubifreiðar á bifreiðastöðvum hér en 5 til 6 farþega, en nú þegar er þróunin orðin sú, að 7 til 8 farþega bifreiðar eru notaðar til slíkra flutninga og er ekki talið rétt að standa gegn þeirri þróun, og því nauðsynlegt að lögum verði breytt í samræmi við það. Einnig eru fastar ferðir og áætlunarferðir vörubifreiða, er flytja einn til tvo farþega, bannaðar í gildandi lögum. Þessum ákvæðum laganna hefur aldrei verið framfylgt, enda engar aðstæður til slíks. Er því ástæða til að fella það ákvæði úr lögum.

Vegna þess að nokkurs misskilings hefur gætt um þau ákvæði sérleyfislaganna hvað skuli teljast fastar ferðir eða áætlunarferðir er nauðsynlegt að skýra þau ákvæði nokkru nánar en gert er í gildandi lögum og er því lagt til að orðalagi þess ákvæðis sé breytt og það gert skýrara.

Þá eru í gildandi lögum um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum ákvæði um að sérleyfi þurfi ekki til fólksflutninga endrum og sinnum með bifreiðum sem skráðar eru til vöruflytninga. Ákvæði þetta var sett í lögum vegna notkunar svokallaðra „boddybíl“ í skemmtiferðir. Nú hefur slík notkun vörubifreiða lagzt niður á langleiðum og ekki ástæða til að ýta undir að hún verði tekin upp að nýju m. a. af öryggisástæðum og er því rétt að nema þetta ákvæði burt úr lögum, enda eru annars staðar í sömu grein laganna ákvæði er heimila slíkar ferðir innan héraða.

Um 2.—9. gr.

Allar þessar greinar eru óbreyttar og samhljóða gildandi lögum um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum.

Um 10. gr.

Í þessari grein er gert ráð fyrir afnámi eldri laga um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum.